

Sodankylän geofysiikan observatorio (SGO) Työjärjestys

1. SGO:n yleishallinto

Sodankylän geofysiikan observatorio (SGO) on Oulun yliopiston valtakunnallinen erillislaitos 1.8.1997 alkaen. SGO:n tehtävät ja hallinto määritellään Oulun yliopiston hallintojohtosäännössä, joka on voimassa uudessa muodossa 1.8.1998 alkaen. **SGO:n tehtävät määritellään hallintojohtosäännön 53 §:ssä ja hallinto 55-59 §:ien mukaisesti.**

Sodankylän geofysiikan observatorio

53 §

Sodankylän geofysiikan observatorio on Oulun yliopiston alainen valtakunnallinen erillislaitos.

Observatorion tehtävänä on geofysiikan alan jatkuvien mittausten suorittaminen tutkimuksen ja käytännön sovellusten tarpeisiin ja siihen liittyvä aineistojulkaisutoiminta sekä tutkimus- ja kehitystyö.

Observatorion mittaustoiminta on osa Suomen kansallisista velvoitteista alan maailmanlaajuudessa tutkimuksessa.

Observatorio osallistuu tarvittaessa kulloinkin erikseen sovittavalla tavalla alan korkeakouluopetukseen ja alueelliseen kehittämistoimintaan.

Erillisen laitoksen hallinto

55 §

Erillisen laitoksen hallintoa hoitavat johtaja tai johtokunta ja johtaja. Johtokunnan toimikausi on kolme kalenterivuotta.

Laitoksen johtajalle voidaan valita joko varajohtaja tai johtajan varamies hoitamaan johtajalle kuuluvat tehtävät tämä ollessa estyneenä. Varajohtajan valitsee yliopiston hallitus ja johtajan varamiehen johtokunta. Johtokunta voi vahvistaa johtajalle ja varajohtajalle keskinäisen tehtäväjaon.

56 §

Kahdella tai useammalla erillisellä laitoksella voi olla yhteinen johtokunta. Johtokuntien kokoonpanon perusteista sovitaan hyvissä ajoin ennen johtokuntien toimikautta rehtorin ja erillisen laitoksen välillä käytävissä tulossopimusneuvotteluissa tai kehityskeskusteluissa. Johtokunnissa tulee olla henkilöstön edustus sekä kielikeskuksen ja kirjaston johtokunnissa lisäksi opiskelijoiden edustus.

YL 15 § 4 mom.

Erillisen laitoksen hallinnosta määrätään johtosäännössä. Laitoksen monijäsenisen hallintoelimen jäseneksi voidaan valita henkilöitä, jotka eivät ole yliopiston henkilöstöä eivätkä opiskelijoita.

Yliopiston hallitus määrää johtokunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä johtokunnan jäsenet ja varajäsenet. Jos johtokunta tulee vajaalukaiseksi kesken toimikautta, täydentää johtokunnan rehtori.

Ellei johtokuntaa ole asetettu, sille kuuluvat tehtävät hoitaa johtaja.

57 §

Erillisen laitoksen johtokunnan tehtävänä on

- 1) kehittää ja ohjata laitoksen toimintaa, tehdä sitä koskevia esityksiä ja antaa lausuntoja;
- 2) arvioida laitoksen toiminnan vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja taloudellisuutta;
- 3) päättää erilliselle laitokselle osoitettujen määrärahojen käytön perusteista;
- 4) käsitellä toimintaa ja taloutta sekä henkilöstöä koskevat suunnitelmat, toimintakertomus sekä muut laitoksen toimintaan oleellisesti vaikuttavat suunnitelmat ja esitykset;
- 5) nimittää ja ottaa laitoksen esimies- tai siihen rinnastettavassa asemassa oleva henkilöstö sekä tutkijat ja opettajat, jos palvelusuhde kestää yli kaksi vuotta; laitoksen johtajan nimittää kuitenkin hallitus, jos palvelusuhde kestää yli kaksi vuotta tai hallintopalvelut, jos palvelussuhde kestää enintään kaksi vuotta;
- 6) antaa lausunto laitoksen johtajan virkavapaudesta tai vastaavasta vapautuksesta, jos virkavapaus kestää yli kolme kuukautta;
- 7) antaa laitokselle tarvittaessa työjärjestys; sekä
- 8) asettaa tarvittaessa laitoksen eri toimintojen suunnittelusta, ohjauksesta ja kehittämisestä vastaavia johto- ja ohjausryhmiä.

Johtokunta voi siirtää toimivaltaansa kuuluvan asian johtajan ratkaistavaksi.

Johtokunta voi ottaa ratkaistavakseen johtajan päätösvaltaan kuuluvan asian.

Jos laitoksen johtajan tehtävät eivät kuulu kenenkään virkatehtäviin, yliopiston hallitus valitsee johtajan laitoksen henkilökunnan keskuudesta johtokunnan toimikautta vastaavaksi ajaksi.

58 §

Laitoksen johtajan tehtävänä on

- 1) johtaa, valvoo ja kehittää laitoksen toimintaa sekä vastata laitoksen tuloksellisuudesta johtokunnalle ja yliopiston rehtorille;
- 2) päättää ja vastata laitokselle osoitettujen määrärahojen käyttämisestä johtokunnan päättämien perusteiden mukaisesti,
- 3) huolehtia johtokunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta;
- 4) nimittää tai ottaa laitoksen henkilöstö, jonka nimittäminen tai ottaminen ei kuulu muiden hallintoelinten tehtäviin ja tehdä esitys johtokunnalle sen henkilökunnan ottamisesta, jonka nimittäminen tai ottaminen kuuluu johtokunnalle;
- 5) myöntää virkavapaus tai vastaava vapautus laitoksen henkilöstölle, ellei virkavapauden myöntäminen kuulu hallintopalvelujen toimivaltaan (HA 58/2003); laitoksen johtajalle virkavapauden myöntää hallintopalvelut;
- 6) ratkaista ja hoitaa muut laitokselle kuuluvat asiat, joita ei ole erikseen säädetty tai määrätty jonkun muun ratkaistavaksi.

Laitoksen johtaja voi siirtää toimivaltaansa kuuluvan asian tai asiaryhmän johtokunnan, laitoksen virkamiehen tai hallintopalveluiden ratkaistavaksi. (HA 79/2003)

Yhteiskunnalliset palvelutehtävät

59 §

Yliopistolain mukaan yliopistojen tulee tehtäviään hoitaessaan toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Yhteiskunnallinen palvelutehtävä käsittää alueellisen vaikuttavuuden vahvistamisen, innovaatiotoiminnan ja tutkimustulosten hyödyntämiseen liittyvät palvelut, avoimen yliopistotoiminnan sekä eräät valtakunnalliset tehtävät.

Alue- ja innovaatiotehtäviä hoitavat tieteenalaltaan soveltuvat laitokset, koulutus- ja tutkimuspalvelut, hallintopalvelut, Kajaanin yliopistokeskus, Thule-instituutti, Sodankylän geofysiikan observatorio, Meri-Lappi Instituutti, Oulun Eteläinen instituutti ja Raahen toimintayksikkö.

Alue- ja innovaatiotehtävien kokonaiskoordinaatiosta vastaa yliopiston johto.

Valtakunnallisia tehtäviä ovat saamen kieli ja kulttuuri sekä viron kieli ja kulttuuri. (5/2006)

2. SGO:n työjärjestys

2.1. Observatorion toimintayksiköt

Sodankylän geofysiikan observatorio jakaantuu seuraaviin toimintayksiköihin:

- Hallinnollinen toimintayksikkö
- Aeronomian toimintayksikkö
- Geomagnetismin toimintayksikkö
- Tietojenkäsittelyn toimintayksikkö
- EISCAT-asema
- Tekninen toimintayksikkö
- Oulun toimintayksikkö
- Oulun yliopiston avaruusinstituutti

Hallinnollisen yksikön esimies on observatorion johtaja. Toimintayksiköillä on johtokunnan nimittämä esimies, jota kutsutaan toimintayksikön hoitajaksi. Toimintayksiköksi hyväksytyn projektin hoitaja on projektin vastuullinen johtaja. Toimintayksikön hoitaja on SGO:n johtoryhmän jäsen. Toimintayksiköjä voidaan yhdistää tai perustaa uusia, mikäli tehtävien määrä tai muut syyt luovat tälle päätökselle edellytykset ja observatorion johtokunta katsoo muutokset aiheelliseksi.

2.2. Observatorion johtoryhmä ja sen tehtävät

Sodankylän geofysiikan observatoriolla on johtoryhmä, johon kuuluvat observatorion johtaja ja toimintayksiköiden hoitajat sekä henkilökunnan keskuudestaan valitsema edustaja. Johtoryhmä kokoontuu joko johtajan tai vähintään kahden jäsenen kutsusta vähintään kerran kuukaudessa. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii observatorion johtaja.

Johtoryhmä tekee aloitteita observatorion toiminnan sekä koti- ja ulkomaisen yhteistyön kehittämiseksi, ja osallistuu observatorion vuotuisen toimintasuunnitelman, talousarvion ja vuosikertomuksen valmisteluun.

Tarvittaessa voi observatorion johtaja kutsua johtoryhmän kokoukseen puhevaltaisena edustajana myös johtoryhmään kuulumattoman observatorion työntekijän.

2.3. Toimintayksiköiden ja niiden hoitajien tehtävät

Toimintayksikkö vastaa sille osoitetuista tehtävistä, toimintayksikön vastuualueeseen kuuluvista mittauksista ja niiden järjestelyistä, sekä mittauksiin liittyvästä aineistojulkaisutoiminnasta ja arkistoinnista sekä tieteellisestä tutkimuksesta.

Toimintayksikön hoitaja on yksikön käyttöön osoitetun pysyvän ja tilapäisen henkilökunnan esimies ja vastaa yksikön tehtävistä ja kehittämisestä. Hän tekee yksikön toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä toimintakertomukset ja esittelee ne observatorion johtajalle. Johtoryhmässä sovittu-

jen tai observatorion johtajan antamien tavoitteiden mukaisesti ja hankkeeseen varattujen resursien puitteissa yksikön hoitaja voi ulkopuolisten laitosten kanssa neuvotella yhteistyösopimuksista, jotka observatorion johtajan on hyväksyttävä.

Toimintayksikön hoitaja tai toimintayksikköön kuuluva tutkija voi hakea hankkeisiinsa ulkopuolista rahoitusta kansallisilta tai kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta. Hakemukset ja niihin liittyvät suunnitelmat on kuitenkin alistettava observatorion johtajan hyväksyttäväksi.

Oulun yliopiston avaruusinstituutti on observatorion yksi toimintayksikkö. Sen tehtävänä on suunnitella, ohjata ja toteuttaa avaruusalan tutkimusta, tekniikkaa, tuotekehitystä, sovelluksia sekä muuta alan toimintaa Oulun yliopistossa. Sen toimintaa säätelee erillinen Oulun yliopiston avaruusinstituutin johtosääntö.

Observatorion voimassaolevan varainkäyttösuunnitelman puitteissa toimintayksikön hoitajalla on valtuudet päättää oman toimintayksikkönsä hankinnoista ja varainkäytöstä.

Edellä esitetystä voidaan poiketa toimintayksiköksi hyväksytyjen projektien ja niiden hoitajien kohdalla silloin, kun observatorion hyväksymät projektin omat toimintaperiaatteet ja säädökset sekä projektin ja observatorion väliset sopimukset toisin määräävät. Toimintayksikön hoitaja johtaa yksikköään johtoryhmässä sovittujen käytänteiden mukaisesti.

Hallinnollinen toimintayksikkö

Hallinnollista toimintayksikköä johtaa Observatorion johtaja. Yksikkö ylläpitää observatorion toimistoa, kirjastoa ja arkistoa, huolehtii kirjanpidosta ja muista hallintoon liittyvistä asioista, sekä henkilöstökysymyksistä ja tiedotuksesta.

Observatorion ruokala on hallinnollisen yksikön alainen.

Aeronomian toimintayksikkö

Aeronomian toimintayksikön tehtävänä on maan ilmakehään, ionosfääriin ja magnetosfääriin liittyvä pysyvä tai ajallisesti rajoitettu mittaustoiminta ja aihepiiriin liittyvä tutkimus. Aeronomian toimintayksikkö on vastuussa myös revontuliin liittyvistä optisista havainnoista.

Geomagnetismin toimintayksikkö

Geomagnetismin toimintayksikkö vastaa niistä observatorion pysyvistä tai ajallisesti rajoitetuista mittauksista, jotka liittyvät eri tavoilla tapahtuvaan maan magneettikentän mittaamiseen. Tärkein toimintamuoto on jatkuva maan magneettikentän rekisteröinti ja siihen liittyvä aineistojulkaisutoiminta sekä aihepiiriin liittyvä tutkimus.

Tietojenkäsittelyn toimintayksikkö

Tietojenkäsittelyn toimintayksikkö vastaa observatorion tietojenkäsittelyyn liittyvistä tehtävistä sekä observatorion tietojenkäsittelyjärjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta niiltä osin, kuin ne eivät ole muiden toimintayksiköiden vakiintuneisiin atk-rutiineihin kuuluvia. Tietojenkäsittelyn toimintayksikön tehtäviin kuuluu myös mittausten käsittelyyn ja tulkintaan liittyvien menetelmien kehittäminen.

EISCAT-asema

EISCAT-asema on ulkopuolisella rahoituksella toimiva projektiluonteinen toimintayksikkö, joka toimii EISCAT-järjestön antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Aseman toimintaa säätelee Oulun yliopiston ja EISCAT-järjestön keskinäinen sopimus. EISCAT-aseman maksuliikenteen hoitaa observatorion hallinnollinen toimintayksikkö.

Tekninen toimintayksikkö

Tekninen toimintayksikkö vastaa observatorion teknisestä laboratoriosta, observatorion laitekan-
nan ylläpidosta kaikilta osin kuin observatorion toimintaan kuuluu tai, jotka observatorion sol-
mimin yhteistyösopimuksin on observatorion hoidettavaksi sovittu.

Tekninen yksikkö huolehtii observatorion jatkuvan katkottoman toiminnan takaamiseen liitty-
vistä teknisistä ja valvontaan ja huoltoon liittyvistä tehtävistä.

Tekninen toimintayksikkö tekee laitekehitystyötä ja rakentaa tarvittaessa instrumentteja.

Teknisen toimintayksikön hoitaja on myös observatorion kiinteistöhuollon ja siihen osoitetun
henkilökunnan esimies. Tähän liittyvät observatoriolle kuuluvat tehtävät ja velvoitteet on määri-
tely kiinteistöjen omistajan ja observatorion välisin sopimuksin.

Tekninen toimintayksikkö vastaa observatorion varastoista ja kuljetusvälineistä.

Oulun toimintayksikkö

Oulun toimintayksikön tehtävänä on hoitaa SGO:n seismiset ja kosmisen säteilyn mittaukset se-
kä harjoittaa niihin perustuvaa tutkimusta.

2.4. Työsopimukset

Observatorion henkilöstön sijoittuminen ja johtosuhteet määritellään henkilöstökaaviossa.

Observatorion henkilökunnan yksittäisten jäsenten tehtävät ja asema määritetään työsopimuksin.

2.5. Henkilökunnan varajärjestelyt

Observatoriolla on varajohtaja, joka hoitaa johtajalle kuuluvat tehtävät tämän ollessa estyneenä. Varajohtajan valitsee yliopiston hallitus.

Observatorion häiriöttömän toiminnan takaamiseksi seuraaviin observatorion tehtäviin on oltava omassa henkilökunnassa tehtäviin koulutettua varahenkilökuntaa:

- Kirjanpitorutiineihin pidetään koulutettuna vähintään kahta työntekijää.
- Ainakin kahden työntekijän on hallittava observatorion tiedostojen varmuuskopiointirutiinit.
- Jokainen toimintayksikkö hoitaa oman vastuualueensa varajärjestelyt siinä laajuudessa kuin se on mahdollista.
- Toimintayksikön hoitajan sijaisen asettaa tarvittaessa observatorion johtaja, elleivät mahdolliset muut sopimukset toisin määrää.

Työntekijöiden lomista ja mahdollisista sijaisuuksista päättää observatorion johtaja toimintayksiköiden hoitajien esitysten perusteella, ellei observatoriota sitovissa sopimuksissa ole toisin määrätty.

2.6. Muut järjestelyt

Observatorion sisäinen tiedottaminen tapahtuu pääsääntöisesti tietoverkon välityksellä. Laitoksen johtaja kutsuu henkilökunnan laitoskokoukseen vähintään neljä kertaa vuodessa.

3. Työjärjestyksen voimaantulo

Tämä työjärjestys tulee voimaan 1. päivänä tammikuuta 2002

Sodankylässä, 4.10.2001

Sven-Erik Hjelt, professori,

Sodankylän geofysiikan observatorion johtokunnan puheenjohtaja